

Odpowiedzialność karna nieletnich.

Odpowiedzialność karna nieletnich, została w polskim prawie uregulowana dwutorowo, gdyż w stosunku do nich mogą mieć zastosowanie przepisy Kodeksu Karnego, które w pewnych wyjątkowych wypadkach przewidują możliwość zastosowania do małoletniego ogólnych zasad odpowiedzialności karnej oraz Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich. Podstawowym aktem prawnym w sprawach nieletnich jest Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich z dnia 26 października 1982 r. Oparta jest ona na elementach wychowawczych, których podstawową zasadą postępowania jest dobro dziecka.

- **Nieletni -pojęcie to zostało zróżnicowane i odnosi się do trzech grup osób** objętych wspólną nazwą „nieletni”, w zależności od rodzaju prowadzonego postępowania, wieku osób oraz stosowanego środka wychowawczego lub poprawczego;

a) w zakresie postępowania dotyczącego zapobiegania i zwalczania demoralizacji - nieletnim jest osoba, która nie ukończyła 18 roku życia.

b) w zakresie postępowania o czyny karalne jest osoba, która dopuściła się takiego czynu po ukończeniu 13 roku życia, a przed ukończeniem 17 lat.

c) w zakresie postępowania wykonawczego, w zakresie wykonywania środków wykonawczych lub poprawczych.

W tym przypadku za nieletniego uważana jest osoba względem, której środki takie zostały orzeczone, nawet gdyby ukończyła 18 lat, nie dłużej jednak niż do ukończenia 21 lat.

- **Różnica między sądem karnym, a rodzinnym.**

-**W sądzie karnym** sędzi się osoby, które popełniły czyny karalne i mogą odpowiadać przed takowym sądem. Karami są grzywna, pozbawienie wolności, ograniczenie wolności.

-**W sądzie rodzinnym** m.in. sędzi się osoby, które popełniły czyny karalne, ale nie mogą odpowiadać przed sądem karnym ze względu na niski wiek. Kar nie ma, są środki karne.

- **Wiek odpowiedzialności karnej.**

1) Jeżeli małoletni dopuszcza się czynu zabronionego przed ukończeniem 13 roku życia sąd traktuje to jako przejaw demoralizacji. Mogą zostać wówczas zastosowane środki przewidziane w Ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich.

2) Jeżeli nieletni dopuszcza się czynu zabronionego między 13 a 17 rokiem życia sąd stosuje środki przewidziane w omawianej Ustawie. Wyjątkiem jest, gdy nieletni po ukończeniu 15 roku życia dopuszcza się czynu karalnego stanowiącego przestępstwo opisane w art. 10 § 2 kodeksu karnego, chodzi tu m.in. o niżej wymienione zachowania:

- kto dopuszcza się zamachu na życie Prezydenta RP

- kto zabija człowieka

-kto powoduje ciężki uszczerbek na zdrowiu

-kto sprowadza zdarzenie, które zagraża życiu lub zdrowiu wielu osób albo mieniu w wielkich rozmiarach

-kto sprowadza katastrofę w ruchu lądowym, powietrznym lub wodnym.

W tych przypadkach osoba nieletnia, która popełniła czyn po ukończeniu 15 roku życia może odpowiadać karnie jak osoba dorosła.

3) Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu zabronionego po ukończeniu 17 roku życia wówczas taka osoba odpowiada karnie jako osoba pełnoletnia, zgodnie z przepisami kodeksu karnego.

Zgodnie z prawem Sąd Rodzinny wszczyna postępowanie, jeżeli zachodzi podejrzenie, że nieletni wykazuje przejawy demoralizacji lub też dopuścił się czynu karalnego.

Postępowanie wyjaśniające ma na celu ustalenie, czy rzeczywiście istnieją okoliczności świadczące o demoralizacji nieletniego, a w sprawie o czyn karalny czy faktycznie został on popełniony.

Postępowanie wyjaśniające jest najważniejszym etapem, ponieważ podczas jego trwania są zbierane informacje o nieletnich, jego środowisku i na tej podstawie sędzia podejmuje decyzje o dalszym toku postępowania.

- **Środki wychowawcze.**

Środki wychowawcze to nie są kary, ale środki użyte wobec nieletnich zamiast kary przez sąd rodzinny. Art. 6. ust. o post. w spr. nieletnich

Wobec nieletnich sąd rodzinny może:

- 1) udzielić upomnienia,
- 2) zobowiązać do określonego postępowania, a zwłaszcza do naprawienia wyrządzonej szkody, do wykonania określonych prac lub świadczeń na rzecz pokrzywdzonego lub społeczności lokalnej, do przeproszenia pokrzywdzonego, do podjęcia nauki lub pracy, do uczestniczenia w odpowiednich zajęciach o charakterze wychowawczym, terapeutycznym lub szkoleniowym, do powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach albo do zaniechania używania alkoholu lub innego środka w celu wprowadzania się w stan odurzenia,
- 3) ustanowić nadzór odpowiedzialny rodziców lub opiekuna,
- 4) ustanowić nadzór organizacji młodzieżowej lub innej organizacji społecznej, zakładu pracy albo osoby godnej zaufania - udzielających poręczenia za nieletniego,
- 5) zastosować nadzór kuratora,
- 6) skierować do ośrodka kuratorskiego, a także do organizacji społecznej lub instytucji zajmujących się pracą z nieletnimi o charakterze wychowawczym, terapeutycznym lub szkoleniowym, po uprzednim porozumieniu się z tą organizacją lub instytucją,
- 7) orzec zakaz prowadzenia pojazdów,
- 8) orzec przepadek rzeczy uzyskanych w związku z popełnieniem czynu karalnego,
- 9) orzec umieszczenie w rodzinie zastępczej, w odpowiedniej placówce opiekuńczo-wychowawczej albo ośrodka szkolno-wychowawczym,
- 10) orzec umieszczenie w zakładzie poprawczym,
- 11) zastosować inne środki zastrzeżone w niniejszej ustawie do właściwości sądu rodzinnego, jak również zastosować środki przewidziane w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym.

Najsurowszą karą dla nieletniego jest umieszczenie nieletniego w zakładzie poprawczym. Za zastosowaniem tego środka przemawia wysoki stopień demoralizacji nieletniego oraz okoliczności i charakter czynu zwłaszcza, gdy inne zastosowane środki okazały się nieskuteczne lub nie rokują resocjalizacji nieletniego. Sąd może zmienić lub uchylać środki wychowawcze, podstawą zmiany są względy wychowawcze przed wszystkim to, czy osobowość i postępowanie młodej osoby zmieniają się na korzyść.